

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

Sectio Tertia. Rationes primæ, & secundæ nostræ Conclusionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

SECTIO III.

Rationes prima, & secunda nostra Conclusionis.

§. I.

Rationes prima.

SUMMARIUM.

Quia nullum reflexum evidens de objectivâ morali certitudine potest esse falsum; plurima vero subjectivè moraliter certa sunt falsa, n. 67. Si daretur lex obligans ad formandum semper judicium moraliter certum, talis lex esset in damnum intellectus, n. 68.

Ex judicijs moraliter certis contradicentibus tot sunt falsa, quot vera, n. 69. 70.

Aggrefero, quod judicia de re incerta inter TT. vocentur certa. Cur? n. 71.

Fictitia est talis certitudo moralis, ibid.

Quia ostendi non potest insufficientia solius judicij reflexi; immò a me ostenditur sufficientia, n. 72. 73. 74. 75.

PRobatur 1. quia ex una parte nullum judicium evidens de objectivâ morali certitudine veritatis opinionis potest esse falsum, ne quidem materialiter, nam ejus objectum supponitur evidenter verum: sed objectum judicii reflexi evidenter de morali certitudine veritatis opinionis est ipsa certitudo moralis evidenter vera: ergo judicium illud est evidenter verum: ergo nullum judicium reflexum evidens de objectivâ morali certitudine veritatis opinionis potest esse materialiter falsum. Ex aliâ parte ex judicijs subjectivè moraliter certis non tantum quodlibet potest esse materialiter falsum, cum nullum habeat ex se essentialem connexionem cum veritate, immò ex judicijs directis subjectivè moraliter certis sibi contradicentibus, etsi quodlibet suo Patrono videatur invincibiliter verum materialiter, attamen ex illis tot sunt materialiter in se falsa, quot sunt in se materialiter vera: ergo si attendatur utrumque judicium, unum reflexum evidenter verum de objectivâ certitudine morali veritatis opinionis; aliud directum subjectivè moraliter certum de veritate ejus opinionis; præponendum videtur judicium reflexum evidenter verum de suo objecto, judicio directo certo moraliter subjectivè vero de suo objecto, sæpe tamen materialiter falso. Si ergo, juxta Adversarios, judicium directum moraliter subjectivè certum de veritate opinionis est se solo regula conscientie; immò ita est se solo regula conscientie, ut juxta Certitudinistas nullum judicium, quod saltem non sit moraliter certum de veritate,

Sij possit

Probabilioritas assentiri opinioni sibi minus probabili sui pœnitentis: in quo casu Confessor ad volitionem absolvendi pœnitentem probabilius judicantem se non tene-ri restituere, ducitur, non à judicio directo sibi probabiliori de obligatione restituendi, hoc enim dicitur absolvendum non esse; rursus non ducitur à judicio directo sibi minus subjectivè probabili de non obligatione restitutionis, nam Confessor tale judicium directum concipere non potest juxta Probabilioritas; ergo unice ducitur à solo judicio evidenti de objectivâ probabilitate veritatis opinionis pœnitentis, dictante eidem Confessorio licitum sibi esse absolvere pœnitentem judicantem apud se ipsum probabilius, se non teneri restituere, etsi Confessor nec judicet teneri, nec judicet non teneri; immò si directe judicat, judicat teneri.

Stant 4. quotquot licitum tuerentur sequi alienam certo probabilem, tam omisso, quam retento judicio proprio; hi enim ducuntur à judicio asserente licitum sequi certo probabilem, sive omisso, sive retento judicio directo sibi subjectivè probabiliori de opinionis falsitate; ergo multo magis docebunt licitum sequi alienam certo, sibi tamen minus probabilem, omisso judicio directo sibi subjectivè probabiliori de falsitate opinionis, & omisso judicio directo sibi subjectivè minus probabili de veritate opinionis; atque adeo docebunt licitum operari sub solo judicio evidenti reflexo de certâ objectivâ probabilitate, etsi minori veritatis opinionis alienæ.

Stant 5. quotquot omnem errorem etsi materialem à proprio intellectu avertere conantur, & exquisitâ prudentiâ gaudent; hi enim in rebus incertis omne judicium directum æquè, aut minus probabile, & probabilius, immò moraliter certum suspendunt, & contenti sunt solo evidenti reflexo judicio de objectivâ veritatis opinionis certitudine morali, aut probabilitate, sive maiori, sive æquali, sive minori. Hi autem sunt Deipara, Angeli, Beati, & Viri eximie sanctitatis.

Demum adeo constans est nostra doctrina tum apud Probabilitas, tum apud omnes TT. ut illi quidem illam ne quidem in dubium vocent; isti autem sæpissimè resol- yunt dubia, sive speculativa, sive moralia per solam probabilitatem maiorem, aut æqualem, aut minorem; suspensio omni prorsus judicio directo de veritate rei speculativa, aut morali. Plurimos autem infra daturus sum, qui simili modo reflexo utuntur, suspensio omni prorsus judicio directo de rei veritate.

Tom. III.

possit esse se solo regula, longe magis iudiciū reflexum evidenter verum de objectivā morali certitudine veritatis poterit se solo esse regula conscientie.

N. 68. Probatur 2. quia nulla datur necessitas, aut lex obligans formare semper iudiciū directum subjective saltem moraliter certum de veritate opinionis, ut licite operemur: ergo tale iudiciū directum nec physicē, nec moraliter est necessarium. Antecedens probatur: Non necessitas, quia intellectus non nisi ab evidentia objecti, non autē a morali certitudine objecti necessitatur ad assensum: ergo quātum est ex naturali suā inclinatione, intellectus non necessitatur concipere iudiciū directum moraliter certum de objecto sibi moraliter certo: ergo potest omne iudiciū directum moraliter certum suspendere; immo quātum est de se, intellectus eget voluntatis imperio, ut formet iudiciū moraliter certum, præcipue si materia cognoscatur hinc inde incerta, & advertat illud iudiciū esse posse, & sæpe esse, immo tot esse materialiter falsa, etsi invincibiliter, quot vera ex iudiciis moraliter certis sibi contradicentibus. Non lex; trahatur enim lex aliqua obligans nos, ne operemur nisi sub iudicio directo moraliter saltem subjective certo. Immo tantum abest, ut aliqua lex trahi possit, quin talis lex esset in perniciem intellectus, obligaret enim toties ad errorem materiale etsi invincibilem insitum eidem iudicio subjective moraliter certo, quot sunt iudicia certo moraliter vera, in se tamen materialiter falsa: sed hæc ex contradicentibus tot sunt falsa in se, quot vera: ergo toties obligaret intellectum ad falsum in se, etsi creditum invincibiliter verum, quoties ad verum in se: etenim intellectus non minus foedatur errore materiali, quā veritate materiali perficiatur. Quis autem negabit, quod non melius se habeat intellectus, suspendendo iudiciū subjective moraliter certum, ex. gr. de licentiā picturæ, solo contentus iudicio reflexo evidenter vero de certitudine morali licentiæ, quā concipiendo iudiciū directum subjective moraliter certum de veritate licentiæ? Fac enim, ut hoc iudiciū directum, putatum non tantum certo moraliter, sed invincibiliter in re verum, fac, inquam, ut sit materialiter in re falsum, ut esse potest, & sæpe est, utique intellectus contaminabitur materialiter ab hoc iudicio directo: contra qui illud directum suspendit, & soli evidenti reflexo de certitudine objectivā morali licentiæ innuitur, a nullo errore foedabitur. Quæ autem obligatio, necessitas, aut

lex dari potest, ut toties possim, & debeam, & contaminem meum intellectum, quoties habeo certitudinem morale?

Confirmo 1. iis omnibus argumentis, quæ plenā manu Adversarii effundunt in nos tuentes licitum usum minus probabilis libertate; quæ quidem, quātum nobis non nocent, tantum iisdem nocent; ibi enim toti sunt in dilando malo, quod ab assensu minus probabili sæpe falso derivatur in intellectum: & ideo alii ad assensum probabiliorem appellant, at irrito conatu, cum assensus etiam probabiliores subjecti sint errori materiali, immo tot sint ex contradicentibus materialiter veri, quot falsi: alii ad assensum moraliter certum confugunt, ætano quoque labore, cum ex assensibus moraliter certis contradicentibus tot sint materialiter erronei, quot materialiter veri. Si ergo ut error materialis vitetur, aliqui ex illis obligant semper ad probabilis; aliqui autem ad moraliter certum, (etsi neutrum finem assequantur, nam, ut dixi, inter minus probabiles non plures sunt in re falsi, quā veræ, sed tot, & non plures falsæ, quot veræ; totidem autem sunt tum ex probabilioribus, tum ex moraliter certis) si, inquam, ut error materialis pro viribus vitetur, aliqui ad probabilis, aliqui ad moraliter certum obligant, quia putant, falso tamen, probabilitatem magis connecti cum veritate, ut est in re, quā minorem probabilitatem; & certitudinem morale magis cum vero, ut est in re, quā probabilitatem: cur modo magni isti veritatis, ut est in re, Patroni, obligant semper, ut licite operemur, ad iudiciū directum subjective moraliter certum, cum tamen sapissimè sit in re falsum, & contenti non sunt solo iudicio evidenti de morali certitudine veritatis?

Hoc argumentum infra fufius dilatabitur, & inexpugnabile fiet exemplo Deparæ, Beatorum, & omnium eximie prudentium, qui ne materialiter, etsi sub invincibili apparentiā veri, errent, suspendunt iudicia directā, etsi moraliter certa, & ad sola reflexa de morali certitudine veri, aut de invincibili apparentiā veri appellant.

At non possum non ægre ferre, quod iudicia inter T. T. incerta, vocentur moraliter certa. Quod enim iudiciū, cui graves Theologi, nec gravis ratio contradicit, vocetur moraliter certum, facile in hoc venio; at quod iudiciū, cui graves Theologi, & gravis ratio resistit, ut passim accidit, quoties Theologi in opiniones diversas dividuntur, vocetur moraliter certum, hoc non est nisi somnium certitudinis morali. Hæc omnia

nia tamen lubens transmittio, ut tantò magis cluceat veritas nostræ conclusionis.

N. 72. Confirmo 2. Si aliqua daretur necessitas iudicii directi subjective moraliter certi de licentiâ, ut licitè operemur, maximè quia nemo operari potest, nisi sit moraliter certus de licentiâ, sed hoc ipsum, ut immediatè dixi, includit fictitiâ, & purè arbitriariam moralem certitudinem; immò toto hoc dato, hoc ipsum, inquam, est, quod in quæstionem vocatur, & à nobis negatur; dicimus enim, quòd ut quis licitè operetur, satis sit, ut reflexè iudicet evidenter, quòd detur certitudo moralis de licentiâ, seu satis sit, ut evidenter iudicet esse moraliter certum, quòd opus liceat; non autem necesse est, ut iudicet certò moraliter, quòd opus liceat: ergo.

N. 73. Confirmo 3. quia per hoc quòd quis certò moraliter iudicet opus licere, non ideo in re est verum, quòd liceat; per hoc autem quòd quis reflexè evidenter iudicet esse moraliter certum, quòd opus liceat, est in re verum, quòd liceat: hæc enim propositio est vera: Licet mihi opus, quòd certò moraliter, aut invincibiliter apparet licitum, etsi in re tale non sit: ergo finis licentiæ, & honestæ operationis potius, aut saltem equè habetur per iudicium evidens de objectivâ certitudine morali licentiæ, quam per iudicium directum moraliter certum de licentiâ: & quidem ille finis ita obtinetur per iudicium evidens reflexum de certitudine morali licentiæ, ut intellectus numquam materialiter erret: contra per iudicium directum de licentiâ sæpe materialiter errat.

N. 74. Confirmo 4. quia insufficiencia solius iudicii reflexi evidenti de objectivâ certitudine morali licentiæ; & necessitas iudicii directi subjective moraliter certi de operis licentiâ, numquam ab Adversariis probabitur. Cur enim iudicium reflexum sit insufficiens? Dicent quia necessarium est iudicium directum de honestate. At quomodo probant non satis esse iudicium reflexum de certitudine morali honestatis? immò quomodo probant ejusdem iudicii directi indispensablem necessitatem? Damus quidem, quòd solum iudicium directum subjective moraliter certum de honestate, aut de licentiâ sit sufficiens, ut quis honestè, aut licitè operetur: at negamus hoc esse semper necessarium; immò eandem sufficientiam, ut quis licitè, aut honestè operetur, tribuimus etiam soli iudicio reflexo evidenti de objectivâ certitudine morali licentiæ, aut honestatis.

N. 75. Probatur 3. iis omnibus, quæ dilatato ca-

lamo daturus sum pro tertiâ, & quartâ conclusionè: si enim ad licitè operandum, satis juxta me est iudicium evidens de certâ objectivâ æquali, aut minori probabilitate licentiæ, suspensò omni iudicio directo subjective, equè, aut minùs probabili de licentiâ, multò magis satis erit iudicium evidens reflexum de objectivâ certitudine morali licentiæ, suspensò omni iudicio subjective moraliter certo de licentiâ.

§. II.

Rationes secundæ.

S U M M A R I U M.

Quia nulla datur theologica obligatio habendi iudicium directum probabilius, n. 76.

Quia honesta operatio haberi potest per solum reflexum de probabilitate honestatis, ibid. & 77.

Probatur 1. iis omnibus, quibus primam N. conclusionem probavi; hæc enim robustius urgent contra necessitatem iudicii directi subjective probabilioris de licentiâ. Nam nec ex parte intellectus datur necessitas assentiendi probabiliori, quin eget voluntatis imperio; nec ulla datur theologica obligatio, seu derivata ab aliquâ lege obligante nos, ne operemur, nisi sub iudicio directo saltem probabiliori subjective de licentiâ; & non sub solo iudicio reflexo evidenti de probabilitate licentiæ: si enim talis lex datur, afferatur. Præterea honestæ operationis finem melius assequimur per solum reflexum evidens de objectivâ probabilitate honestatis iudicium, quam per directum subjective probabilius de honestate, sive unitum, sive separatum a iudicio reflexo; etenim iudicium reflexum, cum sit evidenter verum de probabilitate honestatis ut suppono, numquam inficit intellectum: at directum subjective probabilius de honestate, sive divisum, sive unitum iudicio reflexo de objectivâ probabilitate honestatis, sæpe inficit intellectum, cum sæpe sit in re fallum, etsi invincibiliter putetur in re verum.

Probatur 2. quia vel probabilioritas idem N. est, ac certitudo moralis, vel non? Si est, 77. talis necessitas iudicii directi subjective probabilioris, seu moraliter certi, satis §. antecedenti impugnata fuit. Si non est, contra est; quia si quoties honestas est moraliter certa, nullam habeo necessitatem formandi iudicium directum subjective moraliter certum de honestate, multò minùs quoties honestas

S iij

honestas

honestas est tantum probabilior, habeo necessitatem formandi iudicium directum subjective probabilius de honestate. Immo sicut cum honestas est moraliter certa, satis per nos est alterutrum iudicium, nempe vel solum reflexum evidens de objectiva certitudine morali honestatis, vel solum dire-

ctum subjective moraliter certum de honestate: ita cum honestas est tantum probabilior, satis erit alterutrum iudicium, vel solum directum subjective probabilius de honestate, vel solum reflexum evidens de objectiva probabilioritate honestatis.

DISPUTATIO XXII.

De iudicij evidentis reflexi supra objectivam Probabilitatem aequalem, aut minorem, veritatis opinionis sufficientiâ, suspensio omni iudicio directo subjective probabili de veritate opinionis.

PROOEMIUM.

SUMMARIUM.

Quid dixerim? n. 1.

DD. citandi stant pro me, n. 2.

Nulla est peculiaris difficultas de sufficientiâ solius reflexi supra minorem probabilitatem objectivam, quæ non oriatur a licito usu opinionis minus probabilis, n. 3.

N. 1. *IXI d. 21. sect. 2. §. 1. conclus. 3.* quod ne quis formaliter peccet, & ut quis formaliter honeste operetur, satis sit reflexum certum de æquali, immo de minori, ut dixi *conclus. 4.* iudicium. Hoc mihi in præfenti probandum.

N. 2. Ne autem Doctorum verba ex industria truncasse videar, fateor plura quæ ex DD. allaturus sum, probare satis saltem esse iudicium de probabilioritate, quod *disp. antec.* probavi. At simul fateor, quod plurimi textus citandi stent etiam pro iudicio de æquali, immo de minori probabilitate: hoc autem eo magis est verum, quo magis manifeste *TT.* citandi excludunt tamquam necessarium ipsum iudicium directum, sive deinde solum reflexum sit de objectiva maiori, sive de æquali, sive de minori probabilitate: etenim per hoc quod excludant directum, opponuntur Neotericis tuentibus iudicium directum semper esse necessarium.

N. 3. Addo, quod nulla sit peculiaris difficultas contra iudicium reflexum de æquali, immo minori probabilitate, quæ non oriatur ex licito usu opinionis probabilis, quas tamen difficultates satis diffuse solvimus supra. Quod si licet sequi iudicium directum subjective minus probabile practice, licebit quoque sequi reflexum de objectiva minori

probabilitate practice: si verò illud non licet, nec hoc. Similiter, si licet sequi iudicium directum subjective practice probabilius, licebit quoque sequi reflexum de objectiva practice probabilioritate: si verò illud non licet, nec hoc: ergo nulla est peculiaris difficultas contra iudicium reflexum de minori, aut æquali objectiva practice probabilitate, quæ non oriatur a licito usu opinionis minus, aut æquæ practice probabilis subjective.

SECTIO I.

Authoritates pro tertiâ, & quartâ conclusionem, relatâ Disp. 21. sectione 2. §. 1.

§. I.

Ex mente Pontificum, & Cesarum.

SUMMARIUM.

Adrianus ex solo iudicio de probabilitate opinionis opposita processit ad solutionem matrimonij, n. 4.

Non formavit iudicium directum de veritate opposita opinionis, n. 5. 6.

Si formavit, tanto magis urgentur Contrarii, n. 7.

Si necessarium est iudicium directum, sequitur, quod Adrianus minus probabilis assensus sit, n. 8.

Adrianus videtur sub solo iudicio reflexo de probabilitate minori opposita opinionis, unum cum directo de falsitate ejusdem, processisse, n. 9. Ecclesia, & Pontifices laudant utramque contradictoriam sepe ut probabilem, n. 10. Sixtus IV. & V. & Urbanus VIII. recurrunt ad solam probabilitatem objectivam, ibid. Ex